

No 16

Utgiven av Svenska Folkförbundet.
Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.

9 augusti

Korkis—Wichterpal.

I dagarna har till svensk ungdom i Korkis och Wichterpal följande brev utsänts. Ungdomarna ha lärt sig genom sin skolgång i respektive orters svenska skolor flytande tala högsvenska. Brevet offentliggöres för att belysa ett fåtal svenskers kamp för bevarandet av sitt språk. Dessa svenskar äro spridda från Korkis till Keibo på en 20 km lång kuststräcka.

Korkis den 1 aug. 1928.

Unga vänner!

Den andliga isolering, som har varit rådande inom svenskspråkiga samhällen i Korkis och Vippal, har varit lång. Svenskarna här ha saknat svenska skolor, svenska gudstjänster, svenska böcker och svenska tidningar.

För några år tillbaka har här dock skett en ändring mot det bättre. Vi ha kommit under svenska kulturföreningars beskydd. Vi ha många gånger fått röna kärlek och förståelse från trofasta svenskers sida.

Det gäller för oss nu att taga vara på våra pund d. v. s. vi måste läsa svenska böcker. Därigenom få vi del av den rika svenska litteraturens andliga skatter. Vi samla oss kunskaper, vi lära också bättre att förstå språket. Men först och sist: vi bevara därmed sambandet med den egna stammen här i Aiboland.

Härmed sänder jag nu ut en svensk bok till mina unga vänner i Korkis och Vippal. På bokpärmens insida har jag tecknat upp namnen på de personer, vilka jag hoppas komma att läsa boken. Boken lämnas sedan vidare till följande person inom förloppet av två veckor. Efter det alla

ha läst boken, återlämnas den till undertecknad. Snart sänder jag en annan bok och så undan för undan.

Härmed är bildad en svensk läsecirkel med 10 personer. Må dess medlemsantal bli större med åren! Må dess medlemmar samla in i sina hjärtan kärlek till svenska språket och till den egna svenska stammen utmed Rågerviken.

Med många svenska hälsningar!

Alex. Samberg.

Våra sångkörer.

För ett par tre år sedan ingick i Kustbon en kort artikel, som berörde frågan om sångfesterna. Jag vill minnas, att artikeln var skriven av folkskolläraren A. Vesterblom. Genom nämnda artikel önskade skribenten få till stånd meningsutbyte i fråga om en för Aibolandet gemensam sångfest. Emellertid har ingen efteråt yttrat sig i ifrågavarande sak, fast saken nog är viktig.

Så vitt jag vet finns det körer på Ormsö, i Rikull och på Nuckö. Enligt min mening borde respektive körledare stämma möte. Där borde man bestämma sig för lämpliga sånger, vilka sedan under vinterns lopp skulle övas in. Nästa sommar skulle man då kunna ställa till en sångfest.

På vissa orter, t. ex. i Korkis kan man icke f. n. oaktat upprepade försök, kunna samla ungdomen till sång. Den går på sina egna vilda vägar och syslas med banala nöjen. Det växer dock upp under skolans vård ett nytt släkte, av vilka vi hoppas mera.

I Höbring lär det också finnas en manskör. I folkskolläraren A. Vesterberg har den en kunnig ledare. Det vore önskligt, att med nämnda kör som grund kunde bildas en aiboländsk manskör, på ett 50—60 man stark. Man kunde ju få in medlemmar från svenskbygderna — först några, sedan allt flere. Medlemmarna skulle efter noter öva in sångerna på sina respektive orter. Dirigeten sedan vid en passlig tid hålla övningar med hela kören. Kören skulle då kunna ge konsärer i svenskbygderna i Aiboland och även andra orter.

Mera, mera svensk sång! Mera fart i företagen! Kom och sjung in svenskhet uti ensamma landsmäns hjärtan vid förposterna, ty här fattas ännu mycket, innan det svenska språket och det svenska namnet blir aktat och ärat som sig bör.

Alex. Samberg.

Missförstådd eller förvrängd?

I estniska pressen bruka personer under politiska debatter nedgöra motparten genom att förvränga dennes tal eller skrivelser. Man beräknar här med läsekretsens små omdömesförmågor och då läsaren sällan minns eller ger sig mödan att leta efter föregående Nr., som för övrigt ofta redan slopats, så får det som föreligger och just skrivits gälla för osviklig sanning. En föga ärlig kamp, medge vi alla t. o. m. då det gäller politiska saker.

Vi svenskar torde ej ha det ringaste skäl att behandla varandra på sådant sätt.

I Kustbon Nr. 14/15 skriver vännen Joh. Pöhl:

„I Kustbon Nr. 13 framhåller R. Timmerman på tal om den svenska bosättningen i Estland, att en sådan knappt varit möjlig före elfte- eller tolfte århundradet, efter som vår fattiga natur ej kunnat locka hit Skandinavien tidigare.“ Läs min uppsats i Nr. 13, jämför med det sagda ur Nr. 14/15 och beundra!

Den vore nog bra löjlig som skreve sådant, som jag skulle ha framhållit, det medger Joh. Pöhl också. Nog är jag tacksam för varje annan rättelse, men löjlig vill man just ej gärna oförtjänt bli. Kortfattat får det lov att vara för utrymmets skull, men jag inlät mig ej på att bestämma tiden för invandringen, utan citerade Russvurm. Min mening var desto mera att ta i särskådning dessa orsaker, som kunnat förmå våra förfäder att slå ned sina bopålar just här och icke på Gottland, Öland eller i hjärtat av Skandinavien.

Vad som angår tiden för våra förfäders bosättning här, så är jag helt av samma mening som Joh. Pöhl, men Russvurm anför beaktansvärda omständigheter, som rätt grundligt skaka vår orubbliga tro. Att Russvurm var tysk, minskar ej värdet av hans opartiska, värdefulla arbete i än större dager.

Joh. Pöhl's påstående, att man under vikingatiden ej strävat efter rikedomar, torde ej stämma. Just rikedomar strävade man efter och har gjort det under alla tider ty vad drev annars Skandinaviska vikingar till Marmara- och Svarta havet och till Micklegård, (Konstantinopel i Turkiet.), om ej de rikedomar, som där förefunnos och de därav betingade riktiga byten. Och vad förmådde Skandinaviska vikingar att slå ned bopålar i Normandiet i Frankrike, om ej landets fruktbarhet och rikedom. Och vad driver nutidens svenska vikingar ut till Kanada, Brassilien, Australien och Indien om ej samma strävan efter rikedomar. Strävan till ryktbarhet, som ofta anges vara grunden, är endast en helt naturlig följd av de förra framgångsrikt bedrivna strävandena. Vill Johannes Pöhl hava sagt att man från Estlands kuster hade goda utsikter för start, så bör även detta bestridas, ty här

ledde inga lämpliga vägar till orter dit vikingafärder kunnat företagas och vid varje minsta företag måste man sammanstötta med de finetligt stämda och krigiska estniska vikingarna. Nej då, denna avlägsna vrå kunde nog tjäna till att antaga försvarsläge, men ej till att härifrån angripa andra. Som skäl för Estlandssvenskarnas bosättning här återstår således ändå nästan enbart förpliktelsen från moderlandet, Sveriges sida.

R. Timmerman.

Högtidlig gudstjänt i Rosleps kappell samt S. O. V:s folkfest i Rikull-Höbring.

Söndagen den 12 augusti hålles högtidlig gudstjänst i Rosleps kapell och på e. m. samma dag folkfest i Höbring.

Programmen för gudstjänsten, som är utlyst till kl. $1/211$ f. m., och festen, som vidtager kl. $1/24$ e. m., äro följande:

I kapellet:

Allmän sång.
Inledning och bön.
Solosång.
Predikan: Sjömansmissionen.
Allmän sång.
Bön.
Orgelsolo.
Körsång av Höbring-sångkör.
För folkfesten:
Musik eller sång.
Inledningstal.
Allmän sång.
Musik, evantueellt spelar Rågö hornorkester.
Körsång (av Höbring-sångkör).
Skådespel.
Körsång.
Folkdanser och ringlekar.

Även kyrkan hade livegna

Nuckö kyrkas inkomst 1734.

Översättning ur Russvurms „Eibofolke“.

„I juni detta år inkasserades 17 rd., som Herr Capitain Kursesell, på order av Suttleps ärvherre, betalt för två kyrkobönder från byn Guttanäs, vilka nedslagit sig i Suttlep och på så sätt utlöst dem från kyrkan. Bönderna hette Anders och Jakob Greisson, två bröder. — 17 Rdr. — silver, Att denna räkning befunnits vara riktig intygar G. W. Tau-be.“

Intyg av pastor Carlblom över Suttlep 1792.

„Tre bönder från Suttlep efterfråga, om de äro fria eller ärvbönder. — Ur kyrkoboken framgår, att de härstamma från Guttanäs, men att två av dem 1734 för 17 rdr. utlöstes av Capitain Kursesell på order av Suttleps ärvherre. Kyrkobyn har alltid bebotts av svenska bönder, som i likhet med andra svenskar på Nuckö, Wormsö och på fastlandet förklarats för avkomlingar från i 12- och 13 århundradet hitvandrade svenska kolonister och som av flera landets höga överordnade genom „mandater“ och „resolutioner“ från gångna tider och under detta århundrade förklarats vara fritt folk.

Nuckö, d. 6 februari 1792. Gustav Carlblom.“

Böndernas besvär inför rätten i Hapsal avvisades, och de uppmanades att fullgöra alla sina skyldigheter (Praestanda) mot godsägaren.

R. T.

Samarbete mellan S. O. V:s lokalavdelningar.

På de flesta orter i Aiboland ha S. O. V:s medlemmar sammanlutit sig till s. k. lokalföreningar. Som stadgar ha dessa lokalföreningar S. O. V:s stadgar och särskilda reglementen, som centralstyrelsen utarbetat för lokalgrupperna.

I Vichterpal och Korkis har man varit ivrig att få till stånd lokalföreningar. Detta är även förklarligt på grund av dessa orters hotade läge. Emellertid har det visat sig i praktiken, att dessa lokalgrupper just icke ha kunnat uträtta något. Det svensk-talande inslaget har varit för svagt och fåtaligt. I styrelsen har man fått välja in okunnigt folk, som knappast behärskar högsvenskan. Här ett litet mellanfall som belyser verksamheten i W. Enligt tillförlitliga källor har en styrelsemedlem för lokalgruppen i W. rådförat kommunens sekreterare, som är este, huru man bäst kunde bli av med svenska skolans lärare Samberg. —

Även är det av men, att dessa två ovannämnda lokalgrupper äro för små. Centralstyrelsen borde icke tillåta bildandet av lokalföreningar, där det icke är mindre än t. ex 500 — 600 svenskar eller ett 100-tal medlemmar.

Nu tror jag, att föreningarna på Nuckö och Ormsö äro livskraftigare. Jag tror även, att ledningen där är i goda händer. I så fall gäller det att arbeta vidare med friskt mod. Minst ett eller två möten varje månad med föredrag och sång och utfärder! Sålunda arbetar man för svenskheten, sålunda går folkkulturen framåt.

Men nu finus det även för föreningslivet i Korkis och Wichterpal en räddning. Utanför mot norr ha vi två syskonöar med kärnfriska svenskar. Det skulle vara helt naturligt, att svenskarna kring Rågerviken skulle sammansluta sig till en S. O. V:s lokalförening, att Rågöarna, Korkis och Wichterpal skulle vara ett. En sådan för dessa orter gemensam styrelse borde då bestå av representanter från alla dessa orter. Ledningen skulle Rågöarna behålla, ty där ha vi ju rent svenska samhällen.

Jag hatar dessa s. k. estniska „mürgel pidud“, som man hade tagit sig för vana att anordna i K. o. W. för några år tillbaka.

Skola vi ha fester och möten måste de vara svenska och fosterländska.

Saken är av betydelse, och jag vore tacksam om S. O. V:s centralstyrelse skulle fatta sin ställning, och om ledande män på Rågöarna skulle uttala sig i saken. Således: S. O. V:s medlemmar på Rågöarna, i Korkis och Wichterpal förenen eder! Först då stå vi starka i arbetet för svenskheten i våra hygder.

Alex. Samberg.

Vackra handlingar.

I min koffert förvarar jag omsorgsfullt två ting, som för mig äro verkliga dyrgripar. Dessa äro i och för sig icke så dyra att köpa, men jag skall tala om orsaken, varför de äro så dyrbara för mig. Det var under min skoltid. Jag och en betydligt yngre kamrat, råkade en dag under skoltiden, i ovänskap. Orsaken var att han, vilkens namn var Erik Hansson, utan större orsak, naturligtvis i oförstånd, ropade okvädinsord och öknamn åt mig. Jag blev djupt kränkt och började å min sida överösa honom med skällsord. Den dagen skildes vi som verkliga ovänner.

Men dagen efter, då vi kommit till skolan, kom Erik till mig med en spegel med facettslipat glas samt en kamm, som han köpt för de enda slantar, han hade. Dessa saker lade han i min hand, under det han ängerfull sade:

„Förlåt, mig, John, för att jag bar mig så dumt åt mot dig i går. Du får dessa som gengäld, bara du låter händelsen vara glömd“.

Jag hade redan då förlåtit honom, men händelsen varken vill eller kan jag glömma, ty den är mitt vackraste skolminne.

J. I.—n.

Trycknytt.

Från trycket å M. Tamverks tryckeri, Hapsal, Birkas folkhögskolas förlag, har nyligen utkommit „Sånger från Birkas“ av Ester och Emil Adalberth. Sångbokens pris är 25 cent och finns till salu å Birkas folkhögskola.

Det lilla trevliga häftet rekommenderas för samkväm och ungdomsmöten, ävensom fest- och andaktsstunder. Även våra svenska skolor kunna använda boken.

Lagen angående tändsticksmonopol har trätt i kraft från den 1 augusti. Enligt överenskommelse med den svenska trusten får priset för en ask tändstickor under de närmaste tre månaderna icke överstiga 3 cent, därtill måste tändstickorna vara utan skavanser och fullt användbara.

Polarfärdens drama.

Sedan general Nobile räddats från det flytande isflaket i polarhavet av den tappra svenske flygaren Lundborg, som landade vid Nobilegruppen med ett vanligt krigsaeroplan, och räddaren själv räddats av en annan svensk flygare, Lundborgs kamrat Schyberg — läsarna minnas, att då Lundborg gjorde sin andra tur ut till isflaket för att avhemma ännu en nödställd, så förolyckades hans maskin vid landningen och han fick även själv stanna som frivillig fånge på isflaket tillsammans med Nobiles kvarlämnade kamrater — lyckades den med starka maskiner utrustade ryske isbrytaren „Krassin“ rädda både Viglieri-gruppen (samma grupp,

som Nobile själv befann sig i) och Malmgren-gruppen (de tre männen, som till fots avlägsnade sig från Nobile-Viglieri-gruppen för att nå land). Av Malmgrens grupp blev dock Malmgren själv borta. Han har dött under vandringen. Tidningarna ha synnerligen skarpt beskyllt de två italienarna, som voro i hans sällskap, därför att de lämnat honom hjälplös kvar på isen. Man trodde t. o. m. att de två kamraterna ätit upp honom, vilket icke är ovanligt under sådana färder, men det antagandet tycks ändå icke hålla sträck. Budskapet om Malmgrens tragiska offerdöd, då han, sjuk och utmattad, lade sig ned i den isgrav, hans kamrater grävde åt honom, har med rörelse mottagits av hela världen.

Den s. k. ballonggruppen, som följde med Italias gondol vid nedslaget, är allt fortfarande borta och även Amundsen, som för länge sedan begav sig ut för att rädda Nobile, är spårlost försvunnen. Det sökes dock allt fortfarande efter de bortavarande, ty en del tror, att de ännu äro i livet. Hjälpeexpeditionerna ha presterat det otroliga, och det har varit upplyftande att bevittna det osjälviska arbete de utfört.

Men general Nobile, som visserligen i Italien mottogs med jubel, torde ej så lätt komma undan ansvaret för olyckan. Man beskyller honom för oförsiktighet.

Nobile, Trojani och, Behounek ge ut ett vetenskapligt verk.

Från Prag meddelas: Radiologen dr. Behounek anlände den 31 juli med snälltåget från Berlin till Prag, där han röntte ett entusiastiskt mottagande. För en medarbetare i Prager Presse har han framhållit, att han till en början tänker bosätta sig för en tid på landet för att ordna sitt materjal. Han har för avsikt att ge ut två verk om den italienska expeditionen, det ena vetenskapligt och det andra en skildring av färden. Enligt en överenskommelse skola Nobile, Trojani och Behounek utgiva ett vetenskapligt verk tillsammans. Om detta beslut ändras eller meningsskiljaktigheter uppstå, kommer Behounek ensam att fortsätta arbetet liksom han även skriver det andra arbetet ensam för att av hela expeditionen giva en exakt skildring, som återger alla mellanfall och händelser.

Nykerhetskongress i Stockholm. Nykerhetsvänner från Nordens olika länder — Sverge, Norge, Danmark, Finland, Estland, Lettland och Island — ha i mitten av juli haft en lyckad kongress i Stockholm.

Cirka 300 deltagare hade kommit samman, de flesta från Sver-

ge: Vid öppnandet talade Sverges statsminister Ekman.

Egyptiska reg:n har beslutat, att mumierna av de gamla faraonerna skola placeras i en särskild sal, som avstänges för allmänheten. Man anser, att den forna exponeringen av mumierna är oförenlig med faraonernas värdighet.

Vem kan sälja böcker,

som beskriva L. J. Österbloms, Th. E. Thoréns och de andra svenska missionärernas verksamhet i Estland från och med 1873? De behövas för den religlösa väckelsens historiska forskning i Estland. Ber meddela åt H. V. Dahl, Tallinna, Telliskivi t. nr. 19—52.

MÉRIT

SVENSK TILLVERKNING
PRISBILLIG, DRIFTSÄKER

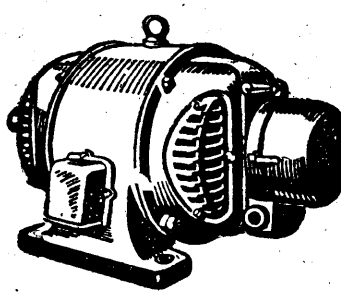
BÅT MOTOR

med fotogendrift

Levereras med blåsamps-
eller magnettändning

AKTIEBOLAGET

FREDR. WAGNER
STOCKHOLM
VASAG. 48.

ASEA-MOTORER
TRANSFORMATORER OCH
APPARATER FÖRSÄLJAS
av
El. Büro LINKE & MARTINSON
Kinga tän. 10, Reval.

En ny

fiskebåt,

18 fot lång,

till salu i Höbring Rickholtz

Närmare uppl. hos A. Stahl.

Svedala

Tegelmaskiner,
Grävmaskiner,
Stenkrossar,
Vägbyggnadsmaskiner,
Betonblandare,
Torvmaskiner,
Bränslekrossar för torv, koks
och kol,
Pulveriseringsmaskiner,
Vindsiktar,
Torktrumlor,
Brikettpressar,
Transportapparater,
Rullager, Rallvagnshjul,
Skottkärrehjul,
Kokillgods,
Stlgjutgods.

Aktiebolaget

Åbjörn Anderson

Post- & Telegrafadr. Rikstelefon:
SVEDALA, GJUTERIJET. 52, 76, 203, 4, 608 183.

REPRESENTANT CARL JÖNSSON

Postkast 38 Telef. 1536

REVAL

Första inhemska Försäkrings-Aktiebolaget

EESTI LLOID

Reval, Långgatan (Pikk) 11. Tel. 6-24 & 17-03

LIVFÖRSÄKRING

BRANDFÖRSÄKRING

TRANSPORTFÖRSÄKRING

OLYCKSFALLFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna belöpa
sig till över

➔ **över hundra millioner cent.** ➔

Ett bevis på till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

➔ **Försäkra Edert liv och Eder**
➔ **egendom medan tid är!** ➔

HANSA

STOCKHOLM

Eget kapital

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Avdelningskontor i REVAL:

S. Karja tän. 9.